

CIMULACT

CITIZEN AND MULTI-ACTOR CONSULTATION ON HORIZON 2020

A JÖVŐ, AMIT SZERETNÉNK

JÖVŐKÉP- ALKOTÁS EUROPÁNAK

A projekt az Európai Unió
Horizont 2020 Keretprogramja
támogatásával jött létre

*„A holnap nem olyan lesz,
mint a tegnapi. Új lesz, és
rajtunk múlik, hogy milyen
lesz. Nem felfedeznünk kell,
sokkal inkább kitalálnunk,
hogy milyen legyen.”*
Gaston Berger, filozófus

TARTALOM

A JÖVŐ ALAKÍTÁSÁHOZ AZ ÖN VÍZIÓJÁRA IS SZÜKSÉGÜNK VAN!	05
NAGY KIHÍVÁSOK ELŐTT ÁLLUNK	08
JÖVŐKÉP	11
MIT GONDOL ÖN A JÖVŐRŐL?	14
A JÖVŐ, MINT DEMOKRATIKUS FOLYAMAT	15
ELŐRETEKINTÉS	18
KÉPESLAP A JÖVŐBŐL	20
TALÁLKOZUNK A JÖVŐKÉPALKOTÓ MŰHELYMUNKÁN!	21
NÉHÁNY SZÓ A PROJEKTRŐL	22

ISBN 978-963-12-4340-6
A jövő, amit szeretnénk – JÖVŐKÉPALKOTÁS EURÓPÁNAK
 GreenDependent Intézet Nonprofit Közhasznú Kft.

Borítókép: Thomas Hawk – Színek fesztiválja – Spanish Fork 2012 – Utah

*„A jövőt nem
megjósolnunk kell, hanem
lehetővé tennünk.”*

Antoine de Saint-Exupery
(francia pilóta,
A kis herceg c. könyv
írója, 1900-1944)

A JÖVŐ ALAKÍTÁSÁHOZ AZ ÖN VÍZIÓJÁRA IS SZÜKSÉGÜNK VAN

Köszönjük, hogy Ön is részt vesz a CIMULACT projekt magyarországi Jövőképalkotó Műhelymunkán! Szerte Európából választottuk ki azt az összesen 1000 meghívottat – köztük Önt is –, akiket a projektben arra kérünk, hogy meséljenek nekünk az általuk megálmodott jövőről. A CIMULACT csapatának tagjaiként nagyon örülünk, hogy Önt is a projekt résztvevői között tudhatjuk, és hogy megosztja velünk reményeit, álmait, aggodalmait.

A CIMULACT projektben 30 európai ország állampolgárait hallgatjuk meg, majd használjuk fel a tőlük kapott jövőképeket az Európai Unió kutatási programjainak kialakításához. Szeretnénk ugyanakkor a Műhelymunkáknak otthont adó országok saját kutatási programjaihoz is hozzájárulni. A célunk, hogy a kutatások olyan témákra és területekre is fókuszáljanak, amelyek valóban fontosak az európai emberek hétköznapjaiban. És itt kap szerepet Ön. Szeretnénk megtudni, hogyan vélekedik a jövőről. Milyen jövőt szeretne saját magának, szeretteinek, szomszédainak, illetve a társadalom egészének? Azzal, hogy megosztja velünk a jövőről alkotott elképzeléseit, segít megépíteni az ahhoz vezető utat.

Nincs szüksége semmilyen speciális tudásra ahhoz, hogy a segítségünkre legyen. Számos szakértő dolgozik különböző kutatási területeken, de az Európai Bizottsággal közösen úgy gondoljuk, hogy a kutatásnak a hétköznapi emberek számára fontos szükségletekre és kérdésekre is koncentrálnia kellene. Minden meghívottunk a saját életének szakértője.

Ezt a kiadványt azért állítottuk össze, hogy betekintést nyújtsunk a jövőképek világába, hogy pár szót szóljunk a jövőképalkotásról, és hogy inspiráljuk Önt a fenntartható jövőre vonatkozó saját álmai, kívánságai és vágyai megfogalmazásában.

Nagyon várjuk, hogy megismerjük az Ön jövőképét is!

Üdvözlettel:

A CIMULACT projekt, és Magyarországon a GreenDependent csapata

*„Tudnunk kell, mit akarunk.
És ha ez letérít bennünket az eddig
járt útról, nem baj, térjünk le róla,
hallgassunk ösztöneinkre.
Ha mindig ugyanott akarunk
maradni, ahol addig is voltunk,
kiszáradunk.”*
Gertrude Stein
(amerikai író, 1874-1946)

**Elgondolkodott
már azon,
hogy...**

Miről fognak
beszélni az emberek
2050-ben?

Hogyan fognak
utazni?

Hogyan néz
majd ki 2050-ben
a település,
ahol Ön él?

Mit jelent majd
a szabadság
és a biztonság
Európa polgárai
számára?

Hogyan fog
a társadalom
megküzdeni
a természeti
katasztrófákkal?

NAGY KIHÍVÁSOK ELŐTT ÁLLUNK

A modern társadalmak számos kihívással néznek szembe, kezdve az egészségben öregedéstől a globális klímaváltozáson át az élelmiszer- és energiabiztonságig és a szabadság megvédéséig, hogy néhányat említsünk. E társadalmi kihívások nagy része globális, azaz nem áll meg az országok, intézmények vagy tudományágak határainál. A megoldások kidolgozására az Európai Unió közel 80 milliárd eurót különített el 2020-ig. A cél az, hogy támogassák az alapkutatást, kísérleti projekteket és az eredmények piaci elterjedését, amelyek aztán gazdasági növekedéshez és új munkahelyek létrehozásához vezetnek. De hogyan látja a mai Európa polgára a jövőjét? Milyen kihívásokra számít a közeljövőben? Ezek hasonlóak a közelmúlt kihívásaihoz? Nézzünk meg néhány példát!

Róbert

ötvenes éveiben járó férfi

Gazdálkodom, egész életemben gazdálkodtam. Most már biogazdaságot vezetek, de ez nem mindig volt így: amikor megörökölttem a földet a szüleimtől, rengeteg vegyszert és műtrágyát használtam. Akkoriban nem igazán aggódtam emiatt senki, ez volt az általános gyakorlat. Engem is inkább csak az érdekelt, hogy olyan növényeket termesszek, amelyek jól eladhatóak a piacon, valamint hogy megfelelő öntözőrendszerem legyen. De aztán az emberek elkezdtek aggódni az általunk használt vegyszerek, az egészségük és a környezet miatt. Ezért tennem kellett valamit, hogy versenyképes maradhassak: utánaolvastam a dolgoknak, képzésekre jártam, majd elhatároztam, hogy áttérek a biotermelésre. Néhány éve részt vettem egy olyan rendszer kidolgozásában is más termelőkkel együtt, amelynek keretében minden héten friss zöldséget és gyümölcsöt szállítunk a városba, közvetlenül a vásárlóknak. Jó ötlet volt, mert egyre sikeresebbek vagyunk. Nagyon örülök, mert az egyik gyermekem, a lányom, segíteni akar a gazdaság vezetésében, és később át is venné tőlem. Ami miatt viszont aggódom az az, hogy az időjárás és az esőzések egyre kiszámíthatatlanabbak, és új betegségek, kártevők tűnnek fel... Azon töröm a

fejtem, hogyan segíthetnék a lányomnak felkészülni ezekre a problémákra, hogy a gazdaság még az unokáimnak is megélhetést adhasson...

Tamás

harmincas éveiben járó férfi

Ápoló vagyok, és imádom a munkám. Egy kórházban dolgozom, ahol mostanában kisebb változásokra figyeltem fel a páciensek körében. Egyre több ugyanis az idős ember nálunk, akik egyre hosszabb ideig is maradnak bent, ráadásul gyakran senki sem látogatja őket. Ápolóként azt érzem, hogy nem csak gondoznom kell őket, de társaságot is biztosítanom kell számukra. Nagyon magányosak lehetnek, amikor végül hazakerülnek... Aztán ami miatt még jobban aggódom, hogy láthatóan nincs elég forrás a kórházak korszerűsítésére, azaz nem tudunk lépést tartani a legújabb egészségügyi kutatásokkal és technológiákkal. És az is elég aggasztó, hogy a jobb fizetés és jobb munkakörülmények reményében az orvosok és a nővérek elhagyják az országot.

Szilvia

húszas éveiben járó nő

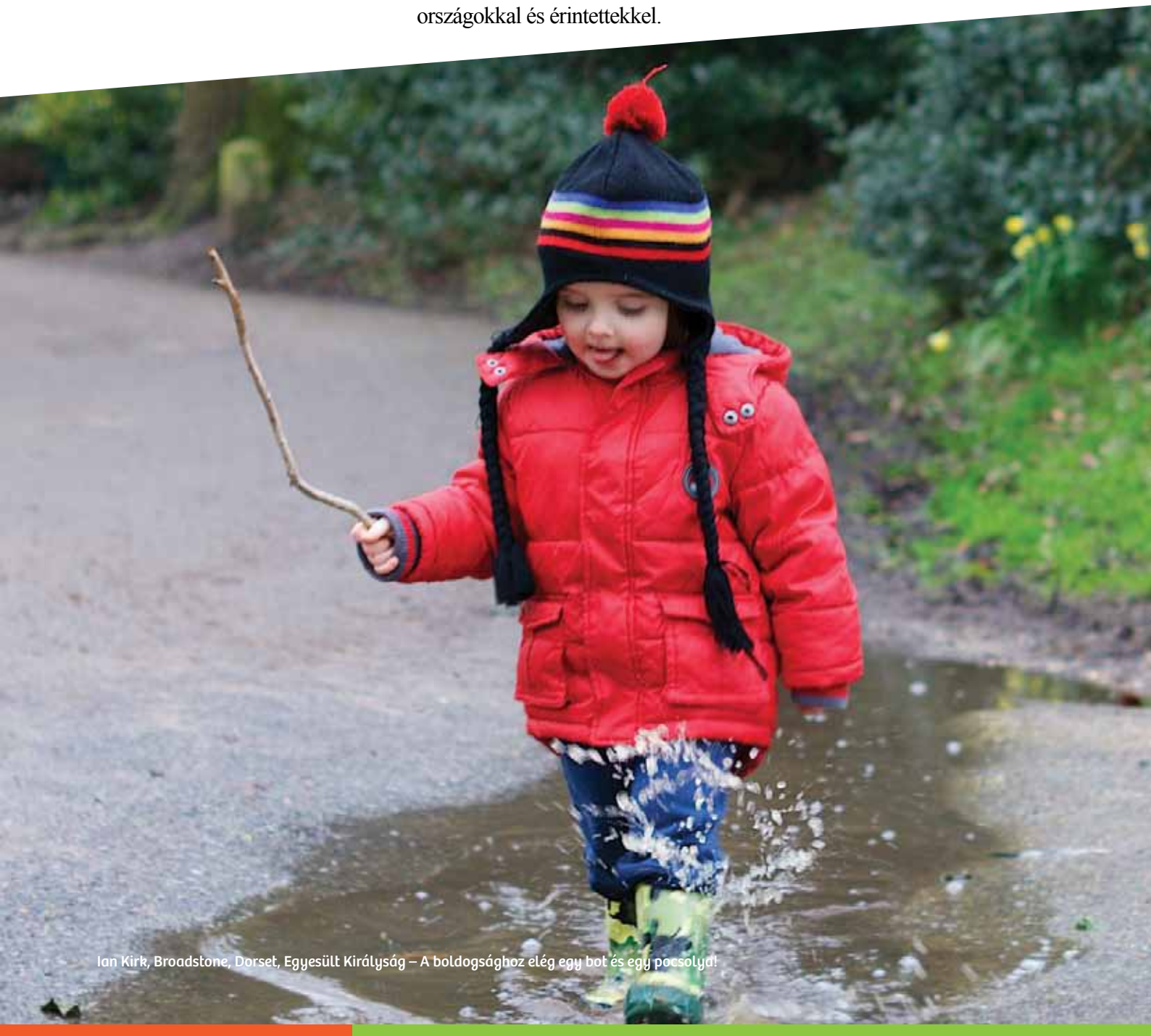
Kicsi babával vagyok otthon, azaz még kapom az anyasági támogatást, ami jó, mert amikor a kislányom született, már több mint egy éve munkanélküli voltam. És ez az, ami főleg izgat most. Azelőtt azt hittem, nem lesz ilyen nehéz munkát találnom. Jó diplomám van, és valamennyi tapasztalatom is. De most, hogy egyedülálló szülőként kell munkát keresnem, még nehezebb lesz. Tehát emiatt aggódom leginkább. Hogy a hozzám hasonló emberek hogyan tudnának jó állást szerezni. És a miatt is, hogy a gyerekeimnek hogyan tudnék segíteni abban, hogy jó oktatást kapjon, és könnyebben találjon munkát, mint én.

Anna
negyvenes éveiben járó nő

Építész vagyok. Legalábbis annak tanultam évtizedekkel ezelőtt. Azt képzeltem, hogy elég egyszerű munka lesz: gyönyörű, nagy házakat fogok tervezni embereknek. Egy darabig ezt is csináltam, de aztán elkezdtek változni a dolgok. Nem hirtelen, egyszerre, hanem apránként, egyik dolog a másik után. Egyre drágább lett az energia, az embereknek nem volt már annyi pénze nagy házakat építeni, elkezdtek aggódni az energiaellátás biztonsága miatt, új energiahatékonysági építési előírások léptek életbe stb. Így aztán, mivel nem kaptam elég megbízást, új dolgokat kellett tanulnom, például, hogy hogyan vegyem be a tervezési és felújítási munkákba az energiatakarékossági szempontokat, hogyan használjak több megújuló energiaforrást, hogyan kell energia auditot készíteni, és így tovább. Az auditok során rengeteg lehetőséget láttam a megtakarításra, és nem csak a sokak által költségesnek tartott felújítások által, hanem a mindennapi életünkre jellemző energiahasználati szokásaink megváltoztatásában is. De ha megnézzük a klímaváltozás és a fogyasztásban lévő fosszilis tüzelőanyagok okozta problémákat, megállapíthatjuk, hogy nagyon messze vagyunk attól az állapottól, ami jó és ideális lenne. Azt hiszem, a legnagyobb kihívás az, hogy hogyan tehetnénk minél gyorsabban valamit egyetértésben mindenkivel, a különböző országokkal és érintettekkel.

Kata

harmincas éveiben járó nő

Az igazat megvallva, nem aggódom túl sokat mostanában... Elégedett vagyok az életemmel: van egy remek állásom egy nemzetközi informatikai cégnél, különböző országokban érdekes emberekkel dolgozhatok együtt, sokat utazom, és eleget keresek ahhoz, hogy az elképzeléseim szerinti „jó életet” megvalósítsam. A munkám ráadásul hasznos is: többek között azon dolgozunk, hogy a közösségi média használata könnyebb legyen, illetve okos megoldásokat népszerűsítő szoftvereket készítünk „okos otthonok” számára. Tudom, több dolog is aggodalomra adhat okot, mint pl. az adatvédelmi kérdések, az egyre szaporodó elektronikus készülékek energiafogyasztása, a technológiák elérhetővé tétele mindenki számára (hogy ne csak a gazdagok kiváltsága legyen), az Interneten és virtuális valóságban eltöltött rengeteg idő stb. De az innovációban hatalmas lehetőségek rejlenek, és egészen biztos vagyok abban, hogy a technológia segítségével a felmerülő problémák nagy részére találunk majd kreatív megoldásokat. Nincs még mindenre kész válaszunk, de csak idő kérdése, hogy eljussunk arra a szintre, hogy legyen...

György

hatvanas éveiben járó férfi

Tényleg érdeklí Önököt, hogy mit gondol egy taxisofőr? Nos, szeretem a munkám, és ez sokat jelent – többé-kevésbé a magam ura vagyok, szép autót vezetek... Néha fárasztó egész nap embereket fuvarozni, de azért nem olyan rossz. Hogy mi változik a munkámban? Hát például az, hogy egyre több az elektromos autó. Az egyik kollégámnak már van is. Arra gondoltam, jó lenne kipróbálni, megnézni hogyan működik. Régen mindenki autót szeretett volna magának, hogy autóval utazhasson. Ez most is így van, de vannak ezek az új dolgok is, például, hogy megosztod az autót másokkal, sőt, vannak, akik leteszik a kocsijukat, és inkább bicikliznek, hogy takarékoskodjanak a benzinnel (és a pénzüikkel!), és ne szennyezzék a levegőt.

És vannak új taxis rendszerek is, amelyekben szinte bárki elvihet másokat az autójával... Igen, azt hiszem, ez aggaszt a legjobban: eddig azt hittem, hogy ezt a munkát még nyugdíjas koromban is folytathatom, de a sok változás, a dráguló üzemanyag, útdadó stb. mellett nem vagyok már ebben biztos...

Krisztián

negyvenes évei végén járó férfi

Oh, hát, sok dolog miatt aggódom mostanában. Olyannyira, hogy kezdem azt kívánni, bárcsak tanár maradtam volna... Polgármesternek választottak, amikor bezárt a helyi iskola – nem volt elég gyerek, és az állam nem akart finanszírozni egy kicsi iskolát egy kis vidéki településen... De én maradni akartam, és a barátaim meggyőztek, hogy induljak a polgármester választáson. Meglepetésemre nyertem! Így most itt vagyok, és egyebek mellett azzal a problémával küzdök, hogy sok helybeli, különösen a fiatalok, elhagyják a települést, mert messze vagyunk a városoktól és nincs túl sok helyi lehetőség. Elég kemény a helyzet, és valószínű a közeljövőben ez lesz a legnagyobb kihívás településünk számára.

Péter

tizenéves fiú

Sokat járok pecázni a nagyapámmal, nagyon szeretem. Amíg próbáljuk kifogni a halakat, nagyapapa egy csomó érdekes történetet mesél a gyerekkoráról, és hogy miben különbözött akkor az élet a mostanától. Például sokkal többféle hal volt a folyóban, és versenyeztek, hogy ki tud többfélét fogni... Jó lenne, ha ez még mindig így lenne, kicsit unalmas mindig ugyanazt a fajta halat horogvégre kapni! Kíváncsi vagyok, mi történt velük. Mindig megkérdem nagyapát, de azt hiszem, ő sem biztos benne. Azt is mesélte, hogy a fogást mindig megették... Ezt ma már itt nálunk nem lehet. Szóval remélem, hogy legalább hal még lesz, amikor felnövök... Talán lehetne valami olyan munkám majd, amivel tudok vigyázni rájuk.. És talán abban is segíthetnék, hogy újra több hal legyen a folyóban.

JÖVŐKÉP

Mindannyian kíváncsiak vagyunk a jövőre

Milyen lesz majd a saját életünk, és milyen lesz a világ? Milyen jövő előtt áll az emberiség? Milyen lesz az élet a következő évszázadban? A válaszokat kereshetjük a heti horoszkópunkban vagy elmehetünk egy vásári jóvendőmondóhoz, de valójában senki sem tudja megmondani előre, mit hoz majd a jövő. Szerencsére azonban egy dolgot mindenki megtehet: elgondolkodhat jövőjén, és elképzelheti, milyennek szeretné azt látni. A jövőre vonatkozó gondolatok és vélemények megfogalmazása nagyon fontos dolog. Az emberek reményeinek és félelmeinek megismerése segíthet bennünket abban, hogy a megálmodott jövőt megvalósítsuk.

A Műhelymunka során arra biztatjuk Önt, hogy legyen kreatív, és ne a megszokott módon gondolkodjon. Segítünk kilépni a komfortzónájából és elképzelni egy olyan jövőt, amilyenre valóban vágyik - akkor is, ha nem tartja magát kreatívnak. A jövőképalkotás nem jóvendőlés, nem az a célja, hogy megmondja, milyen lesz a jövő, csak azt mutatja meg, hogy milyen kellene, hogy legyen. Nem is kell, hogy a ma ismert keretekkel és megoldások között megvalósíthatónak tűnjön. A jövőképalkotás egy lehetőség arra, hogy a jövőt, mint általunk még alakítható világot elképzeljük magunknak, és ne úgy gondoljunk rá, mint amin már nem tudunk változtatni.

Határ a csillagos ég

1962-ben a Beatles a Decca Records lemezkiadónál volt meghallgatáson, szerettek volna lemezszerződést kapni a cégnél. De a kiadó elutasította a fiúkat, mondván „a gitáros együttesek kezdenek kimenni a divatból” és „a The Beatles-nek nincs jövője a szórakoztatóiparban.”

Amikor a jövőt próbáljuk elképzelni, gondolkodjunk merészen! Ne próbáljuk megjósolni, hogy mi lesz, azt senki sem tudja, különösen azt nem, hogy milyen lesz a távoli jövő. Az se aggasszon bennünket, hogy mi az, ami a mai eszünkkel megvalósíthatónak tűnik. 1901-ben Gottlieb Daimler azt mondta: „A motoros járművek iránti globális igény nem haladja meg az egymillió járművet – egyszerűen azért, mert nincs elég sofőr.”

Nem tudjuk, hogy 2050-re hogyan változik majd a társadalom vagy a technológia. De ha alaposan belegondolunk, nem nehéz elképzelni, milyen jövő lenne az ideális.

„Tervezz a jövőre,
mert ott fogod leélni
a hátralevő életed.”
Mark Twain
(író, 1835 – 1910)

Mi a jövőkép?

A CIMULACT projektben a következő definíciót használjuk:

„A jövőkép az általunk VÁGYOTT JÖVŐRŐL alkotott elképzelés vagy fantáziakép. A jövőkép épülhet a REMÉNYEINKRE és ÁLMAINKRA, de olyan problémákkal vagy elképzelt fenyegetésekkel kapcsolatos AGGODALMAINKRA és FÉLELMEINKRE is, amelyek nem szeretnénk, hogy a jövőben megvalósuljanak.” A Jövőképalkotó Műhelymunkán a 30-40 év MÚLVA BEKÖVETKEZŐ jövőről szeretnénk képet alkotni.

A jövőkép cselekvés nélkül csak ábrándozás. A cselekvés jövőkép nélkül viszont rémálom.” – japán közmondás

„A jövőkép olyan, mint a világitótorony, ami eligazít, és nem korlátoz, ami az útirányt mutatja meg, nem a végállomást.” – James J. Mapes, jövőkutató

„A jövőkép nem csak egy lehetséges jövőt leíró kép, hanem a jobbik énünknek szóló felhívás, egy felszólítás, hogy többé váljunk.” – Rosabeth Moss Kanter, tudós

„A vízió a szándékot lelkesíti, inspirálja, alakítja tettekké.”
– Warren Bennis, tudós

Elgondolkodott
már azon,
hogy...

Mit jelent majd
az egyenlőség
2050-ben?

Milyen
erőforrások lesznek
az értékesek,
és melyekből lesz
túl kevés?

Hogyan
vonódnak majd be
az állampolgárok
a társadalom
életébe?

Mi lesz
a kedvenc étele
a jövőben?

Mit remélhet
gyermekei számára
2050-re?

ÖN MILYENNEK LÁTJA A JÖVŐT?

Minden embernek megvan a maga sajátos látásmódja, amivel a jövőbe tekint, és arról is egyéni elképzelése van, hogy mit hozhat a jövő

„A bicikli megmarad és létezni fog a jövőben is. Mindig az egyszerű megoldások szoktak fennmaradni.”
Pál, vállalkozó

„Elég egyértelműnek tűnik, hogy gyorsabban éljük fel a Föld erőforrásait, mint ahogy azok újratermelődnének. Talán vethetnénk egy pillantást az emberiség múltjára, arra az időszakra, amikor még sikeres fajnak számítottunk, lásd a vadászó-gyűjtögető életmód idején. Esetleg tanulhatnánk némi bölcsességet a 'vademberektől'.”
Léna, tanár

„Szerintem a tudománynak és a technológiának mindig fontos szerepe lesz. Az idők folyamán egyre tovább és tovább fejlődtek, és ez később is így lesz. Hatással vannak az életünkre, és mindig hatással is lesznek. Ha megnézzük, eddig milyen eredményeket értünk el a gyógyászatban és a kommunikációban, semmi sem tűnik lehetetlennek...”
Zoltán, közgazdász

„Megváltoznak majd a városok. Úgy képezem, hogy máshogy fogunk közlekedni és a városrészek, lakótelepek is mások lesznek. A helyek, az emberek és minden sokszorosan és szorosan összekapcsolódnak majd. De talán ugyanígy, mint most, összefuthatunk majd ismerőseinkkel az utcán.”
Csongor, diák

„Amikor elképzelem a jövőt, mindig arra gondolok, hogy a digitális technológiának köszönhetően az információ mindenki számára hozzáférhető lesz, és ez egyenlő lehetőségeket teremt. A digitális technológia könnyebbé teszi majd az életünket, és a mindennapi munkánkat. Ugyanakkor remélem, hogy nem válunk a digitális világ rabszolgáivá, és a társadalom nem befelé forduló emberek közössége lesz.”
Júlia, ügyvéd

„Ha száz év múlva visszajönnénk ide, nem azt látnánk, ami most van, hanem sokkal többet: több embert, több épületet, nagyobb forgalmat és talán kevesebb egyenlőtleniséget.”
Imre, nyugdíjas

A JÖVŐ, MINT DEMOKRATIKUS FOLYAMAT

François Jégou & Christophe Gouache

F. Jégou és C. Gouache a *Strategic Design Scenarios (SDS)* nevű belga szervezet munkatársai. Az SDS egy fenntarthatósági innovációs labor, amely felhasználói kísérleteket bonyolít, forgatókönyveket dolgoz ki, társadalmi párbeszédet kezdeményez, és különböző együtt-tervezési (*co-design*) megoldásokon dolgozik – ez utóbbiak olyan termékek, szolgáltatások és eljárások kombinációi, amelyek új és fenntarthatóbb életmódok kialakítását célozzák...

Seneca, a római filozófus mondta egyszer, hogy „Semmilyen szél sem kedvező annak, aki nem tudja, milyen kikötőbe tart”. Ha TV-t nézünk vagy újságot olvasunk, rögtön kiderül, milyen igaza van! A jövő legtöbbször karikírozott a médiában: vagy azt halljuk, hogy a technológia ígéretes és minden problémánkat megoldja majd, vagy azt, hogy nincs is jövőnk, és a társadalmak hanyatlásnak indulnak. Ilyen közegben nehéz megtárgyalni, merre is akarunk menni és milyen szelek lennének kedvezőek a számunkra.

Pillantsunk gyorsan vissza az időben, hogy jobban megértsük, miért olyan sok a sztereotípiát a jövőről szóló beszélgetésekben, és miért ilyen szegényes a jövőre vonatkozó fantáziánk! A hagyományos társadalmakban a jövő többé-kevésbé a múlt folytatásának számított. A tudományos és ipari forradalom után azonban a társadalom felgyorsult iramban fejlődött. Az elmúlt nagyjából két évszázadban Európában, a folyamatos technológiai fejlődésnek köszönhetően, a jövő egyre inkább valami a múlttól jelentősen különbözőt jelentett – egy javuló, jobb élet szinonimájává vált. A 60-as években ez a csillogó „techno-optimizmus” elkezdett homályosodni. A technológiai álmok messze nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. A társadalmi és ökológiai problémák egyre fenyegetőbbek lettek.

A 60-as években tehát átalakult a technológiai fejlődés irányította jövő képe egy egészen más elképzeléssé: hogy a jövő összetett és megismerhetetlen. Ez az alapvető változás két különböző és egymással ellentétes jövőhöz való hozzáállást eredményez a mai társadalomban. Egyfelől felismertük, hogy a jövő túl összetett ahhoz, hogy pontosan megjósolható legyen, ezért képessé kellett válnunk arra, hogy gyorsan

reagáljunk a váratlan, előre nem látható változásokra. Másfelől kidolgoztuk a jövőbelátás különböző módszereit és a jövő tudományát, hogy valahogy mégis megpróbáljuk leküzdeni a jövő bonyolultságát. Az előretételek tevékenységéből tudományág fejlődött és a jövőhöz szinte csak az elhivatott szakértők férnek hozzá. Végül a legutóbbi évtizedekben a jövőt egyre inkább kisajátították a tudatformáló, környezeti problémákra és nagy társadalmi kihívásokra reflektáló kampányok is. A negatív, fenyegető és fenntarthatatlan jövővel rémisztgető jövőképek folyamatosan és széles körben terjednek.

Ezzel a rövid és egyszerű áttekintéssel – amelyben bemutattuk, hogyan alakult a közelmúltban a jövőhöz való hozzáállás a nyugati világban - azt próbáltuk meg bemutatni, hogy a jelenlegi jövő-felfogásunk miért a techno-optimizmus, a társadalmi fenyegetések, a növekvő bizonytalanság és a szakértői előrejelzések egyfajta keveréke.

A médiában a jövő mindenhol jelen van, de leginkább csak az értékesítést szolgálja, kihasználva a technológiai fejlődésre épülő haladás eszméjét. Ugyanakkor a környezeti és társadalmi problémák most először a történelem során olyan jövőképet festenek a fiatal generációk számára, amely nem javuló, hanem romló tendenciát mutat a múlthoz képest.

Úgy tűnik, a jövőről folytatott párbeszéd a technológiába vetett reményre és a fenntarthatatlan hanyatlásra korlátozódik. Csak elég szegényes és általában nem sokban különböző jövőképekről és zavaró perspektívákról beszélünk. Ráadásul nagyon kevesen kérdőjelezik meg azt a széles körben elfogadott vélekedést, mely szerint a jövő megismerhetetlen és a szakértőkre tartozik. A lakosság nagy részének csak részleges információi és sztereotip elképzelései vannak a jövő kihívásairól és lehetőségeiről. A helyzet kreatívabb képzeletet, hozzáférhető jövőképkalkulációs módokat, és tartalmasabb, szélesebb körű nyilvános párbeszédet kíván, amely a demokrácia megvalósulásának is szükséges feltétele.

Forrás: F. Jégou és C. Gouache: „*Envisioning as an Enabling Tool for Social Empowerment and Sustainable Democracy*” (A jövőképkalkuláció, mint a társadalmi szerepvállalás és fenntartható demokrácia eszköze) c. tanulmánya, *Responsible Living (Felelős Életmód)*, Springer, 2015

**Foglalkoztatja
Önt,
hogy...**

Mi lesz
a jövő legjobb
orvostudományi
fejlesztése?

Melyek lesznek
a jövő legmenőbb
foglalkozásai?

Hogyan járnak
majd az emberek
munkába?

Hogyan
kommunikálnak
majd az emberek
2050-ben?

Mit remélhet
barátai és családja
számára
a jövőben?

ELŐRETEKINTÉS

Mit jelent a jövő a tudósok számára? Hogyan használják fel munkájuk során a jövőképeket?

Interjú Eleonara Masini-vel

Eleonara Masini a római Gregorian Egyetem Társadalomtudományi Karának jövőtudománnyal és humán ökológiával foglalkozó nyugalmazott professzora. Masini több mint 40 éve dolgozik a jövőkutatás területén, a jövők tudományának szülőanyjaként is emlegetik. Szakmai munkásságát a reményteli jövőképeknek szentelte.*

Mit rejt a „jövő” szó? Miért használjuk?

„Nem beszélhetünk a jövőről. Sok jövő van, amelyek a múlt és a jelen eseményeiből, valamint a jelen választásaiból erednek. Nem gondolhatunk egyetlen jövőre, mert a lehetőségek és valószínűségek a jelen trendjeinek és választásainak megfelelően változnak.

A vonzó jövők azonban egy másik kategória, mert a vonzó fogalma a választáshoz, a tágabb értelemben vett döntésekhez, és etikai szempontokhoz kötődik. Ha egy humánusabb világ vonzó a számunkra, ha szeretnénk egy olyan világot, ahol mindenkinek jut ivóvíz, lehetséges ez egyáltalán? Valószínűsíthető, hogy lesz ilyen világ?

Sokféle jövő lehetséges, de ezek közül csak egy kevés valószínű, és nagyon kevés az, ami vonzó is.”

Tehát többféle jövő van – ezek mind egyenrangúak?

„Természetesen nem mind egyenrangú. A jövőről gondolkodás sosem semleges. Hogy is lehetne az? Mindig tisztázni kell, milyen etikai megfontolásokra épül egy jövővel kapcsolatos munka. Mindig tudnunk kell, hogy az adott jövőképek vagy döntések mi alapján születtek. A jövők esetében meg kell határozni, hogy minek az érdekében végezzük a munkát, mert ez nem egzakt tudomány.

Nincsenek tények a jövővel kapcsolatban. Mindössze azt tudjuk leírni, hogy mi történhet, de azt nem tudjuk megmondani, hogy mi fog történni. A legfontosabb dolog, amit a jövőkutatás vagy az előrejelzés tenni tud az az, hogy csökkenti a bizonytalanság szintjét. Bárkinek, akinek döntést kell hoznia a jelenben, és tudja, hogy a tetteinek hatása lesz, el kell gondolkoznia azon, hogy mi történhet később.

Olyan helyzetben, amikor óriási a bizonytalanság, ld. a mi társadalmunkban is, amikor minden gyorsan változik, és minden mindennel összefügg, nagy kihívást jelent a globalizáció és a dolgok bonyolultsága.

Tudósok, polgárok, döntéshozók... Amikor megvitatják a jövőt, tudják, hogy egyúttal építik is azt a jövőt, hogy mindannyian kicsi részei a jövőnek. Akárhik is vagyunk, tanárok, családanyák, tudósok, részesei vagyunk a jövőnek.”

„A jövő azoké,
akik hisznek az álmaik
szépségében.”
Eleanor Roosevelt,
diplomata, USA

Kérdés

Kurt Aagard Nielsen-hez: Mi a jövőkép?

„A jövőkép egy jól átgondolt fantáziakép a vonzónak tartott jövőről. A jövőkép az értékek, kívánságok, a mai világról meglévő tudásunk, és a mindennapi életben tapasztalt problémák alapján születik.

A jövőképnek tehát alapvető szerepe van a változásokra vonatkozó ötletek kidolgozásában.

Mindenkinek lehet jövőképe, de általában akkor jön létre, ha másokkal beszélgetünk róla. Szülehetnek egyéni jövőképek a kutatásban, művészetekben vagy kultúrában, de alapvetően a jövőkép a párbeszédhez és társas kapcsolatokhoz kötődik – mert a jövő csak más emberekkel megosztva válhat valósággá.

A szakemberek által kidolgozott jövőképek (ld. egy cég víziója) gyakran bizonyos érdekekre fókuszálnak. A hétköznapi emberek jövőképeivel szemben ezek gyakran versenyorientált jövőképek, amelyek a saját elképzeléseiket erősítik a versenytársak kárára. Ezért van az, hogy a hétköznapi emberek jövőképei általában hozzáadnak valami nagyon fontosat a szakemberek jövőképeihez – mert a társadalom hétköznapi, átlagos és közösségi szempontjaira koncentrálnak.”

Kurt Aagard Nielsen, társadalomtudománnyal foglalkozó professzor a dániai Roskilde Egyetemen. Számos cikke és könyve jelent meg a tudásszociológia, az akciókutatás és a tudománypolitika területén.**

Ian Miles-hoz: Hogyan tervezhetjük a jövőt?

„Amikor a jövőről beszélünk vagy terveket szövünk, egyértelműen „kreatív elképzelésekről” beszélünk és gondolkodunk (azaz egyszerűen elképzelünk valamit). Különböző emberek különböző dolgokat képzelnek a lehetséges jövőkről, például attól függően, hogy milyen tudással rendelkeznek – és mindannyiunknak csak részleges a tudása. Az elképzelések különbözhetnek azért is, mert az embereknek mások az érdekei és értékrendjei.

A fenntartható jövő csak akkor lesznek megvalósíthatóak, ha „kreatív elképzelésekre” épülnek. Ki kell hangsúlyoznunk a pozitív jövőképben rejlő lehetőségeket, hogy meggyőzzük az embereket, igenis van okunk a reményre – és cselekednünk kell.”

Ian Miles, a technológiai innováció és társadalmi változások professzora a Manchesteri Egyetemen.**

*CIVISTI: Tekintettel a holnapra c. inspirációs magazin, készült „A polgárok elképzelései a tudomány, a technológia és az innováció jövőjéről” c. Európai Unió projekt keretében. A magazin magyarul itt olvasható: http://www.civisti.org/files/images/CIVISTI_Magazin1.pdf

**Miles, Ian. (2015). „The sustainable future is in your head” (A fenntartható jövő a fejünkben van), Megjelent a „Jövőképközpont egy fenntartható jövőért” c. inspirációs magazinban. A magazin a „Közösségi részvétel a fenntartható innováció közös értékelési és irányítási keretrendszerének kifejlesztésében (CASI)” FP7 projekt keretében készült. Az interjú teljes szövege angolul itt olvasható: <http://www.casi2020.eu/app/web1/files/download/inspiration-magazine-final.pdf>

KÉPESLAP A JÖVŐBŐL

Lesznek még egyáltalán képeslapok?

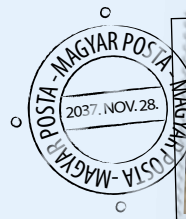
Drága Nagyi,

Hogy vagy? Elkezdtem járni szépíráásra, ezért kapsz most igazi képeslapot. Remélem, jól vagy és hamarosan meglátogathatlak, bár még egy pár hétig biztos nem érek rá, mert sokakkal kell találkoznom a városban. Amúgy itt minden rendben van, leszámítva, hogy a házi robotom elromlott ma reggel és nem keltett időben. 10:00-kor ébredtem fel, és rohanva ettettem meg az éhező csirkéket, akik a társasházunk tyúkóljában laknak – általában 7-kor kapják a reggelit. Nem elég, hogy eleve el voltam késve, még a biciklim kereke is defektes volt, de még épp találtam egy helyet egy telekocsiban, ami pont a találkozó helyszínén tett ki.

Remélem a jövő hónapban személyesen is láthatlak majd, nem csak a szokásos családi videó beszélgetésen. :)

Öllek: Mira
2050. március 28.

MAGYAR POSTA

BOLDOGALAK LEEDŐNLŐ TITVAVAL UIRHAFKERTSŐSTTTI FAKIRBA NYÓVÁVA

Találkozunk a Jövőképalkotó Műhelymunkán!

Senki sem tudja, milyen lesz a jövőnk. De csak akkor tudjuk alakítani, ha van jövőképünk.

Felelős szerkesztők: Niklas Gudowsky, Mahshid Sotoudeh (ITA)

Szerkesztőségi tagok: Mahshid Sotoudeh, Walter Peissl, Ulrike Bechtold (ITA) / Marie Louise Jørgensen (DBT)

Közreműködtek: Niklas Gudowsky, Mahshid Sotoudeh (ITA) / Marie Louise Jørgensen, Katrine Lindegaard Juul (DBT), Christophe Gouache, François Jégou (SDS) / **Vadovics Edina (GDI)** / Elna Schirrmeister, Philine Warnke (ISI) / Danielle Bütschi (TA-Swiss)

Kiadványterv: Christophe Gouache (SDS)

Konzorciumi partnerek: Fonden Teknologiradet (Dánia), Fraunhofer Gesellschaft Zur Forderung Der Angewandten Forschung Ev (Németország), Oesterreichische Akademie Der Wissenschaften (Ausztria), Missions Publiques (Franciaország), Strategic Design Scenarios Sprl (Belgium), Technologicke Centrum Akademie Ved Ceske Republiky (Cseh Köztársaság), Asociatia Institutul De Prospectiva (Románia), Applied Research And Communications Fund (Bulgária), **GreenDependent Intézet Nonprofit Kft. (Magyarország)**, Politecnico Di Milano (Olaszország), The Association For Science And Discovery Centres (Egyesült Királyság), Fundacio Catalana Per A La Recerca I La Innovacio (Spanyolország), Akademien Der Wissenschaften Schweiz Verein (Svájc), Helsingin Yliopisto (Finnország), Teknologiradet – The Norwegian Board Of Technology (Norvégia), Instytut Technologii Eksploatacji-Panstwowy Instytut Badawczy (Lengyelország), Asociacija Ziniu Ekonomixos Forumas (Litvánia), Sia Baltijas Konsultacijas (Lettország), University College Cork, National University Of Ireland, Cork (Írország), Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek (Hollandia), Mediatedomain Lda (Portugália), Universita Ta Malta (Málta), Slovenska Akademia Vied (Szlovákia), Slovenian Business & Research Association (Belgium), Rtd Talos Limited (Ciprus), 4motion Asbl (Luxemburg), Odrz – Odrzivi Razvoj Zajednice (Horvátország), Statens Geotekniska Institut (Svédország), Atlantis Symvouleftiki Anonymi Etaireia Atlantis Consulting Sa (Görögország)

CIMULACT 2015

Támogatási szerződés száma: 665948

CIMULACT

A projekt rövid bemutatása

CIMULACT: Bevonjuk egész Európát egy vonzó fenntartható jövő kialakításába.

Az állampolgárok saját konkrét és egyedi véleményükkel hozzájárulnak az Európai Unió kutatási és innovációs elképzeléseikhez.

A **CIMULACT** jelentése „Állampolgári és többszereplős konzultáció a Horizont 2020-ról” (*Citizen and Multi-Actor Consultation on Horizon 2020*).

A projekt 30 európai országban több mint 1000 embert von be más szereplőkkel együtt egy vonzó jövő kialakításában. A CIMULACT projekt arra a meggyőződésre épít, hogy a társadalom kollektív intelligenciája versenyelőnyt jelent Európa számára, és felhasználható arra, hogy megerősítse az európai tudományos és technológiai rendszer jelentőségét. A projekt valódi párbeszédet indít a polgárok, érintettek, tudósok és döntéshozók között. A párbeszéd során a résztvevők jövőképeket alkotnak és vitatnak meg. A jövőképek alapján pedig ajánlások és javaslatok készülnek a kutatási és innovációs politikák és területek számára.

Röviden összefoglalva a CIMULACT:

- Bevonja az európai polgárokat az EU kutatási és innovációs elképzeléseinek tényleges kialakításába.
- Olyan jövőképeket és forgatókönyveket hoz létre, amelyek összekapcsolják a társadalmi szükségleteket a tudomány várható jövőbeli fejlődésével, és annak a technológiára, társadalomra, környezetre stb. gyakorolt hatásaival, korunk nagy kihívásainak tükrében.
- Jelentősen hozzájárul a Horizont 2020 keretprogram céljainak megvalósulásához úgy, hogy kutatásra és innovációra, valamint pályázati felhívásokra vonatkozó ajánlásokat és irányelveket dolgoz ki.
- Növeli a civil és többszereplős részvételt a kutatás és innováció területén azzal, hogy a polgári szerepvállalást előmozdító módszereket dolgoz ki, tesztel, oktat és értékeli.
- Előmozdítja a döntéshozók, polgárok és érintettek közti párbeszédet és együtt gondolkodást. A jövő többé már nem csak a döntéshozók által megvitatott témakör, hanem egy széleskörben lefolytatott vita a kiteljesedettebb demokrácia érdekében.

A CIMULACT egy három éves projekt, amely 2015 júniusában kezdődött és az Európai Bizottság támogatásával valósul meg. További információért látogasson el a <http://intezet.greendependent.org/hu/node/224> oldalra. (Angol nyelvű projekt honlap: www.cimulact.eu)

A projekt az Európai Unió
Horizont 2020 Keretprogramja
támogatásával jött létre

gr[ ]Independent Intézet

GreenDependent Intézet Nonprofit Közhasznú Kft.
2100 Gödöllő, Éva u. 4.
www.intezet.greendependent.org

A projekt az Európai Unió
Horizont 2020 Keretprogramja
támogatásával jött létre

